

Predmet C-6/24**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

4. siječnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Juzgado de Primera Instancia de La Coruña (Prvostupanjski sud u La Coruñi, Španjolska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

19. prosinca 2023.

Tužitelj:

Abanca Corporación Bancaria, S. A.

Tuženik:

WE

Predmet glavnog postupka

Postupak izdavanja platnog naloga u kojem kreditna institucija potražuje novčani dug nastao na temelju ugovora o nenamjenskom kreditu ili ugovora o kreditu koji nije osiguran stvarnim pravima sklopljenog s potrošačem.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Moguća kvalifikacija odredbe o prijevremenom dospijeću kao nepoštene, s obzirom na Direktivu Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima [odredbama] u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.), na kojoj se temelji potraživanje duga u postupku izdavanja platnog naloga. Tumačenje dosega kriterija iz sudske prakse Suda, prema kojem je za ispitivanje nepoštenosti te vrste odredbi potrebno uzeti u obzir činjenicu predviđaju li se nacionalnim pravom primjerena i djelotvorna sredstva koja bi potrošačima vezanima takvom odredbom omogućila da isprave učinke prijevremenog dospijeća kredita.

Prethodna pitanja

- 1 Je li u skladu s člankom 3. stavkom 1. i člankom 7. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima [odredbama] u potrošačkim ugovorima odredba o prijevremenom dospijeću kojom se predviđa mogućnost sprečavanja ili izbjegavanja tog dospijeća u određenom roku, ili takva mogućnost mora biti priznata posebnim nacionalnim pravnom pravilom?
- 2 U slučaju potvrdnog odgovora na prethodno pitanje, koji bi rok bio razuman?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva 93/13: članak 3. stavak 1., članak 4. stavak 1. i članak 7. stavak 1.

Presude Suda navedene u obrazloženju zahtjeva za prethodnu odluku.

Navedene odredbe nacionalnog prava

(A) Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (Opći zakon o zaštiti potrošača i korisnika)

Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (Kraljevska zakonodavna uredba 1/2007 od 16. studenoga kojom se potvrđuje preinačeni tekst Općeg zakona o zaštiti potrošača i korisnika i drugi dodatni zakoni) (BOE br. 287 od 30. studenoga 2007., str. 49181.), potvrđen je preinačeni tekst Leya 26/1984, de 19 de julio, General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (Opći zakon 26/1984 od 19. srpnja o zaštiti potrošača i korisnika).

U skladu s člankom 82. preinačenog teksta potvrđenog Kraljevskom zakonodavnom uredbom 1/2007:

„1. Smatraju se nepoštenim ugovornim odredbama sve odredbe o kojima se nije pojedinačno pregovaralo i sve prakse na koje se nije izričito pristalo, koje, suprotno zahtjevima dobre vjere, a na štetu potrošača i korisnika, uzrokuju značajnu neravnotežu u ugovornim pravima i obvezama stranaka.

[...]

3. Nepoštenost odredbe procjenjuje se tako da se u obzir uzimaju priroda robe ili usluga na koje se ugovor odnosi, sve popratne okolnosti sklapanja ugovora u vrijeme kada je on sklopljen i sve ostale odredbe tog ugovora ili nekog drugog ugovora o kojem on ovisi.

4. Neovisno o prethodnim stavcima, nepoštene su odredbe, u svakom slučaju, one koje, u skladu s odredbama članka 85. do 90., uključujući te članke:

- (a) podređuju ugovor volji poduzetnika,
- (b) ograničavaju prava potrošača i korisnika,
- (c) dovode do neuzajamnosti u okviru ugovora,
- (d) potrošaču ili korisniku nalažu neproporcionalna osiguranja ili mu neopravdano nalažu teret dokazivanja,
- (e) nisu proporcionalne s obzirom na sklapanje i izvršenje ugovora, ili
- (f) protivne su pravilima o nadležnosti i primjenjivom pravu.”

(B) Ley de Enjuiciamiento Civil (Zakon o građanskom postupku; u daljnjem tekstu: LEC)

Kad je riječ o postupku izdavanja platnog naloga, člankom 815. stavkom 4. Leya 1/200, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil (Zakon 1/200 od 7. siječnja o građanskom postupku) određuje se:

„Ako se potraživanje duga temelji na ugovoru između društva, prodavatelja robe ili pružatelja usluge i potrošača ili korisnika, tajništvo suda o tome obavještava sud prije izdavanja platnog naloga kako bi potonji sud mogao ocijeniti moguću nepoštenost svake ugovorne odredbe koja je osnova zahtjeva ili na temelju koje je određen zahtijevani iznos.

Sud će po službenoj dužnosti ispitati može li se jedna od ugovornih odredbi koje su osnova zahtjeva ili na kojima se temelji zahtijevani iznos kvalificirati kao nepoštena ugovorna odredba. Ako ocjeni da se neka od ugovornih odredbi može kvalificirati kao nepoštena, u roku od pet dana održat će raspravu na kojoj će saslušati stranke. Nakon saslušanja stranaka, u roku od sljedećih pet dana o sporu će odlučiti rješenjem. [...]”.

U skladu s njegovim **člankom 693. stavkom 3.**, u poglavlju o posebnostima ovrhe na imovini opterećenoj hipotekom ili založnim pravom moguće je „sprečavanje” odluke da se dug koji treba plaćati u obrocima proglasi prijevremeno dospjelim, ali samo u okviru ovrhe imovine opterećene hipotekom ili založnim pravom i pod uvjetom da je ta imovina dužnikova nekretnina za stanovanje. Istim se člankom u okviru upućivanja na članak 24. Leya 5/2019, de 15 de marzo, reguladora de los contratos de crédito inmobiliario (Zakon 5/2019 od 15. ožujka o ugovorima o hipotekarnom kreditu) utvrđuje način određivanja visine neplaćenih iznosa od koje ih je moguće proglasiti prijevremeno dospjelim. Navedeno zakonsko

uređenje takvih minimalnih pragova odnosi se samo na hipotekarne kredite i ne primjenjuje se na nenamjenske kredite odnosno kredite koji nisu osigurani stvarnim pravima.

(C) Presude Tribunala Supremo (Vrhovni sud, Španjolska) navedene u obrazloženju zahtjeva za prethodnu odluku

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

3 Stranke u sporu, kreditna institucija i potrošačica, sklopile su 5. srpnja 2022. ugovor o kreditu u iznosu od 10 600 eura koji je trebalo vratiti u 60 mjesečnih obroka, svaki u iznosu od 231,53 eura, koji su uključivali glavnicu i redovne kamate, s konačnim dospijecom 1. kolovoza 2027.

4 Taj je ugovor sadržavao opći uvjet br. 13 kojim se utvrđuje:

„ODLUKA: Ako dođe do neispunjavanja obveza preuzetih ovim ugovorom INSTITUCIJA je u sljedećim slučajevima ovlaštena prijevremeno raskinuti ugovor o kreditu i zahtijevati trenutni povrat iznosa glavnice, koji je dospio i koji tek treba dospjeti, kao i plaćanje ostalih dugovanih iznosa: 1. – U slučaju izostanka plaćanja ako su zajedno ispunjeni sljedeći uvjeti: (a) KORISNIK KREDITA kasni s plaćanjem dijela glavnice kredita ili kamata, (b) iznos dospjelih nepodmirenih mjesečnih obroka iznosi najmanje: i. tri posto iznosa odobrene glavnice, ako do kašnjenja dođe u prvoj polovini trajanja kredita, ii. sedam posto iznosa odobrene glavnice, ako do kašnjenja dođe u drugoj polovini trajanja kredita, (c) davatelj kredita izdao je KORISNIKU KREDITA opomenu za podmirenje duga, pri čemu mu je dao rok od najmanje jednog mjeseca da to učini te ga je upozorio da će, ako ga ne podmiri, potraživati otplatu dugovanog kredita u cijelosti [...]”.

5 Na temelju te odredbe, kreditna institucija je 1. rujna 2023. proglasila kredit dospjelim te je 13. listopada 2023. na temelju prijedloga za izdavanje platnog naloga podnesenog sudu koji je uputio zahtjev potraživala sljedeće iznose na sljedećim osnovama: (a) nedospjeli dio glavnice: 8776,33 eura; (b) nepodmireni dio glavnice: 1148,20 eura i (c) nepodmirene redovne kamate: 702,85 eura.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

6 Kreditna institucija ističe da je rok od jednog mjeseca kojim raspolaže korisnik kredita za izvršenje platnog naloga preduvjet za proglašenje prijevremenog dospijeca, a ne mogućnost koja se daje nakon njegova proglašenja.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 7 Sud koji je uputio zahtjev na temelju nacionalne sudske prakse i sudske prakse Unije (presude Tribunala Supremo (Vrhovni sud) 273/2020 od 9. lipnja, 506/2008 od 4. lipnja, 788/2021 od 15. studenoga i 331/2023 od 28. veljače te presude Suda od 14. ožujka 2013., C-415/11, Aziz i od 26. siječnja 2017., C-421/14, Banco Primus), kao i španjolskog zakonodavstva, smatra da odredbe o prijevremenom dospijeću nisu same po sebi nevaljane, ali se mogu pokazati nepoštenima ovisno o načinu na koji su sastavljene. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, kriteriji iz sudske prakse za određivanje nepoštenosti tih odredbi isti su neovisno o tome je li riječ o hipotekarnom kreditu ili nenamjenskom kreditu (poput onog u ovom predmetu).
- 8 Konkretno, u skladu s točkom 73. presude Suda od 14. ožujka 2013., Aziz (C-415/11) koja se odnosi na hipotekarni kredit:
- „Konkretno, kad je riječ, kao prvo, o odredbi o prijevremenom dospijeću u dugoročnim ugovorima zbog dužnikova neispunjavanja obveza unutar određenog ograničenog razdoblja, na sudu koji je uputio zahtjev je da provjeri, osobito [...], [i.] ovisi li mogućnost prodavatelja robe ili pružatelja usluge da ukupni iznos zajma proglasi prijevremeno dospjelim o potrošačevom neizvršenju **bitne obveze** iz predmetnog ugovornog odnosa, [ii.] je li ta mogućnost predviđena u slučajevima kada je takvo **neizvršenje dovoljno teško** uzevši u obzir trajanje i iznos zajma, [iii.] **odstupa** li navedena mogućnost **od propisa koji se primjenjuju** u tom području i [iv.] predviđaju li se **nacionalnim pravom primjerena i djelotvorna sredstva** koja bi omogućila potrošačima koji su vezani takvom odredbom da isprave učinke navedenog dospijeća kredita”.
- 9 Ti su kriteriji potvrđeni u presudi Suda od 26. siječnja 2017., Banco Primus (C-421/14), u čijoj se točki 67. navodi da ispitivanje eventualne nepoštenosti neke odredbe ugovora sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluge i potrošača „valja provesti s obzirom na [...] sve okolnosti njegova zaključenja”.
- 10 U točki 35. presude Suda od 8. prosinca 2022., Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest (C-600/21), pak se pojašnjava da se prethodno navedeni kriteriji za ocjenu nepoštenosti neke ugovorne odredbe ne mogu razumjeti „ni kao kumulativni ni kao alternativni, nego se moraju razumjeti kao dio svih popratnih okolnosti sklapanja dotičnog ugovora koje nacionalni sud mora ispitati”.
- 11 Sud koji je uputio zahtjev smatra da odredba o prijevremenom dospijeću koja je predmet glavnog postupka ispunjava sljedeće uvjete: i. neizvršenje bitne obveze jer je vraćanje kredita bitna obveza ugovora o kreditu i ii. dovoljno teško neizvršenje jer preostali iznos koji treba platiti u roku premašuje određeni prag (utvrđen u članku 24. stavku 1. točki (b) podtočki ii. Zakona 5/2019).
- 12 Suprotno tomu, sud koji je uputio zahtjev dvoji o drugom uvjetu iz sudske prakse, koji se odnosi na zahtjev Suda da postoje mehanizmi koji potrošaču omogućuju da

izbjegne prijevremeno dospijeće. Stoga sud koji je uputio zahtjev smatra da, osim prethodno navedenih uvjeta i. i ii., treba biti ispunjen i uvjet iv., da se nacionalnim pravom predvide primjerena i djelotvorna sredstva koja bi omogućila potrošačima koji su vezani takvom odredbom da isprave učinke prijevremenog dospijeća kredita ili, u skladu s presudama Tribunala Supremo (Vrhovni sud) 705/2015 od 23. prosinca i 79/2016 od 18. veljače, da se potrošačima omogući da otklone njezinu primjenu na način da usvoje pažljivo ponašanje usmjereno na popravljivanje štete.

- 13 U tom smislu ističe da se španjolskim postupovnim poretkom (članak 693. stavak 3. LEC-a) omogućuje samo vrlo ograničeno „sprečavanje” prijevremenog dospijeća (samo u postupku ovrhe imovine opterećene hipotekom ili založnim pravom i pod uvjetom da je ta ovršena imovina dužnikova nekretnina za stanovanje). Stoga sud koji je uputio zahtjev smatra da u preostalim slučajevima, kao što je to u ovom slučaju u kojem ugovor o kreditu nije osiguran hipotekom a iznos se potražuje izdavanjem platnog naloga, možda nije ispunjen uvjet Suda koji se odnosi na postojanje sredstava koja bi omogućila potrošačima da isprave učinke ili spriječe prijevremeno dospijeće kredita.
- 14 Sud koji je uputio zahtjev dvoji je li za ispunjenje uvjeta postojanja takvog „ispravka učinaka” i sprečavanja nepoštenosti odredbe nužno da se mogućnost sprečavanja predvidi **u pravnom pravilu** (navedene presude Suda odnose se na „**nacionalno pravo**”, čime bi se u skladu s člankom 7. stavkom 1. Direktive 93/13 moglo zahtijevati da države članice utvrde mogućnost takvog ispravka učinaka) ili je dovoljno da se taj ispravak učinaka predvidi **u samom ugovoru**. Drugim riječima, ako se odredbom o prijevremenom dospijeću potrošačima omogući da isprave učinke već proglašenog prijevremenog dospijeća ili da izbjegnu da do njega dođe, pod uvjetom da se u određenom roku plati dugovani iznos, bi li to bilo dovoljno za ispunjavanje uvjeta iz sudske prakse? U slučaju potvrdnog odgovora na to pitanje, sud koji je uputio zahtjev traži uputu koji bi rok bio razuman za izvršenje tog plaćanja.